

«ТАСДИК МЕКУНАМ»
Ректори Муассисаи байнидавлатии таҳсилоти олии Донишгоҳи (Славянии) Россия ва Тоҷикистон, доктори илмҳои иқтисодӣ, профессор
Иброҳимзода И.Р.
«13» _____ соли 2026

ТАҚРИЗИ

муассисаи пешбар ба диссертатсияи Нуриддинзода Суфӣ Нуриддин дар мавзуи «Асосҳои назариявӣ, ҳуқуқӣ ва ташкилии ҳамкории мақомоти корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ дар таъмини тартиботи ҷамъиятӣ», ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯи ихтисоси 5.5.11. Фаъолияти судӣ; фаъолияти прокурорӣ; фаъолияти ҷимояи ҳуқуқ ва фаъолияти ҳифзи ҳуқуқ (илмҳои ҳуқуқшиносӣ) пешниҳод шудааст

1. Мутобиқати мавзӯ ва мундариҷаи рисола бо ихтисоси илмӣ. Рисолаи диссертатсионии Нуриддинзода Суфӣ Нуриддин дар мавзуи «Асосҳои назариявӣ, ҳуқуқӣ ва ташкилии ҳамкории мақомоти корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ дар таъмини тартиботи ҷамъиятӣ», ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯи ихтисоси 5.5.11. Фаъолияти судӣ; фаъолияти прокурорӣ; фаъолияти ҷимояи ҳуқуқ ва фаъолияти ҳифзи ҳуқуқ пешниҳод шудааст, бо мундариҷаи ихтисоси илмӣ зикршуда пурра мувофиқат мекунад. Таҳқиқот масъалаҳои асосҳои назариявӣ, танзими ҳуқуқӣ ва ташкили фаъолияти амалии мақомоти корҳои дохилиро дар ҳамкорӣ бо иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ дар таъмини тартиботи ҷамъиятӣ баррасӣ намуда, ҳамчунин, дар он таҷрибаи пешрафтаи як қатор давлатҳои хориҷӣ таҳлил гардида, хусусиятҳои мутобиқгардонӣ ва татбиқи онҳо дар шароити воқеӣ ва дурнамои фаъолияти мақомоти корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод ва асоснок карда шудааст.

Бояд зикр намуд, ки таҳқиқоти диссертатсионӣ аз рӯи мавзуи мазкур, бахусус, натиҷаҳои аз таҳқиқот бадастомада ба таври амиқ барои ҳалли масъалаҳои назариявӣ ва амалии фаъолияти ҳифзи ҳуқуқ дар ҷомеаи муосири Ҷумҳурии Тоҷикистон мусоидат менамоянд.

2. Мубрамии мавзуи рисола. Аҳаммияти амиқи таъмини тартиботи ҷамъиятӣ дар шароити ҷаҳонишавии босуръати давлатҳо, бархӯрди манфиатҳои миллию байналмилалӣ, задухӯрди мусаллаҳонаи байни қавму мазҳабҳои гуногун, тарғиби ақидаҳои экстремистӣ ва хусусияти ҷаҳонӣ касб намудани нақшаҳои тарҳрезӣшудаи гурӯҳҳои террористӣ ва дар умум таҳдидҳои воқеӣ ва эҳтимолӣ ба амнияти давлатӣ, бараъло афзуда, аз мубрамии мавзуи рисола дарак медиҳад.

Кафолати ҳуқуқ ба озодии шахрвандон баҳри иштироки онҳо дар чорабиниҳои оммавӣ, таъмини ҷомеаи бехатар ва фаъолияти муътадили корхона, муассиса ва ташкилотҳо таъмини тартиботи ҷамъиятиро тақозо дорад, ҳол он ки баъзе аз категорияҳои ҷиноят ва ҳуқуқвайронкунииҳои маъмуриё содир карда мешаванд, ки объекти асосии онҳо муносибатҳои ҷамъиятӣ дар соҳаи тартиботи ҷамъиятӣ ва ахлоқ ба шумор меравад. Аз ин рӯ, тартиботи ҷамъиятӣ то ҳадде бояд таъмин карда шавад, ки на танҳо кафолати ҳуқуқ ба озодии шахрвандонро баҳри иштирок дар чорабиниҳои оммавӣ ва фаъолияти муътадили корхонаю ташкилотҳоро таъмин намояд, ҳамчунин, бояд ба хоҳишҳои вазъи ҷиноят ва дигар ҳуқуқвайронкуниҳо ва дар умум ба таъмини амнияти давлатӣ мусоидат намояд.

Бо дарназардошти гуфтаҳои боло, татбиқи шаклу усул, тартиб ва механизми самараноки таъмини тартиботи ҷамъиятӣ ба мақсад мувофиқ аст. Татбиқи чораандешҳои хусусияти ташкилӣ-ҳуқуқидошта, ки воқеан ҷой доранд, айни замон барои таъмини тартиботи ҷамъиятӣ мусоидат намуда истодаанд. Аммо, тақвияти онҳо роҳандозии навро низ тақозо дорад, ки роҳи аз ҳама самараноки он дар таҳқиқоти илмӣ ва аз ҷиҳати илмӣ-амалӣ асоснок кардани шаклу усулҳои нави ба роҳ мондани фаъолият зоҳир мешавад. Рисолаи диссертатсионӣ маҳз бо мақсади кашфи шакл, усул, тартиб ва механизми пешрафтаи татбиқи фаъолият оид ба ҳамкориҳои мақомоти корҳои дохилӣ бо иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ дар таъмини тартиботи ҷамъиятӣ бахшида шудааст.

Дар раванди ҳамкориҳои мақомоти корҳои дохилӣ бо иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ маҳз намояндагони ҷомеа аз фаъолияти амалии мақомоти корҳои дохилӣ ба таври ошкоро маълумот пайдо намуда, дар як вақт моҳияти принсипи ошкорбаёнӣ ва демократизми фаъолияти милитсия тарғиб мегардад, самтҳои фаъолияти ҳамкорӣ дар якҷоягӣ ба нақша гирифта мешаванд, мушкилоти асосии ҳалталаб муайян гардида, барои ҳалли онҳо чораандешӣ мешавад, намояндагони фаъоли ҷомеа ҳамчун субъектони иловагӣ ба таъмини тартиботи ҷамъиятӣ ҷалб гардида, фаъолияти онҳо такмил дода мешавад, ҳавасмандии аҳоли оид ба таъмини тартибот дар нуқтаҳои аҳолинишин зиёд гардонида шуда, боварии шахрвандон ба фаъолияти МКД меафзояд, сатҳи шуурнокӣ ва донишҳои ҳуқуқии шахрвандон боло рафта, дар умум ҷомеае, ки аз таҳдидҳои ҷиноятӣ ва дигар кирдорҳои зиддиҳуқуқӣ бехатар аст, эҳё карда мешавад.

Бар замми мавҷудияти санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ оид ба танзими муносибатҳо дар самти ҳамкориҳои мақомоти корҳои дохилӣ бо иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ дар таъмини тартиботи ҷамъиятӣ ва роҳандозии корҳои ташкилӣ оид ба тақвияти фаъолият дар соҳаи мазкур, ҳамчунин, дар сатҳи қонун ба таври амиқ муайян нагардидани субъектони таъмини тартиботи ҷамъиятӣ ва механизми ҳамоҳангсозии фаъолияти онҳо, нопурра будани шаклҳои ташкилӣ-ҳуқуқии иштироки шахрвандон дар таъмини тартиботи ҷамъиятӣ, дар доираи қонуни дахлдор муайян

набудани самтҳои асосии фаъолияти иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ва меъёрҳои мушаххаси ҳавасмандгардонии аъзоёни он дар вақти мусоидат ба мақомоти давлатӣ дар таъмини тартиботи ҷамъиятӣ, мавҷудияти омилҳои дигари манфии таъсиррасони ҳамкорӣ байни мақомоти қорҳои дохилӣ ва иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, дар умум ба мақсади асосӣ оид ба таъмини тартиботи ҷамъиятӣ таъсири манфӣ мерасонанд, ки масоили ҳалгалаб буда, дар рисолаи диссертатсионӣ ба таври амиқ ва пурра баррасӣ гардидаанд. Аҳаммияти ин мавзӯ бо зарурати баррасии таҷрибаи байналмилалӣ ва мутобиқ кардани он ба фаъолияти амалии мақомоти дахлдори давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон боз ҳам бештар мешавад. Истифодаи усули муқоисавӣ-ҳуқуқӣ дар таҳқиқи мавзӯ ба мо имконият медиҳад, ки моделҳои муассири ҳамкориҳои милитсия (политсия)-ро бо иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ аз рӯи таҷрибаи пешрафтаи дигар давлатҳо муайян ва имконияти татбиқи онҳоро дар шароити воқеии фаъолияти мақомоти дахлдори миллӣ пешниҳод намоем.

Ҳамин тавр, таҳқиқоти рисолаи Нуриддинзода Суфӣ Нуриддин ба эҳтиёҷоти ҳалгалаби илм ва амалияи фаъолияти судӣ, прокурорӣ, ҳимояи ҳуқуқ ва ҳифзи ҳуқуқ ҷавобгӯ буда, камбудии назариявӣ, ташкилии фаъолият ва меъёрии мавҷударо баргараф мекунад ва дорои аҳаммияти баланди илмӣ ва амалӣ мебошад. Ин таҳқиқот ба фаъолияти мақомоти қорҳои дохилӣ оид ба ташкили ҳамкорӣ бо иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ дар таъмини тартиботи ҷамъиятӣ ва дар умум ба таъмини тартиботи ҷамъиятӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон мусоидат намуда, пояҳои бунёдии ҷомеаи шаҳрвандиро мустаҳкам ва иштироки шаҳрвандонро дар ҳалли вазифаҳои давлатӣ таъмин менамояд.

3. Дарачаи эътиборнокии нукта ва пешниҳодҳои илмии дар рисола пешниҳодшуда. Нукта, хулоса ва пешниҳодҳои илмии рисолаи диссертатсионии Нуриддинзода Суфӣ Нуриддин ба дарачаи баланди эътиборнокии илмӣ, мувофиқати мантиқӣ ва дохилӣ баён гардидаанд.

Эътибори натиҷаҳои таҳқиқот, пеш аз ҳама, бо ҷаҳорҷубаи бодикқат интиҳобшудаи методологӣ таъмин карда мешавад. Муаллиф бо истифода аз усулҳои умумии илмӣ ва махсуси таҳқиқотӣ, аз ҷумла усулҳои диалектикӣ, низомнок, функционалӣ, таҳлилӣ ва усулҳои махсуси ҳуқуқӣ, аз қабилҳои усулҳои махсуси расмӣ-ҳуқуқӣ, муқоисавӣ-ҳуқуқӣ, сохторӣ-ҳуқуқӣ ва таърихӣ-ҳуқуқӣ истифода карда, омӯзиши ҷамъониба ва объективии хусусиятҳои танзими ҳуқуқӣ, ташкили фаъолияти амалӣ оид ба ҳамкориҳои мақомоти қорҳои дохилӣ бо иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ дар таъмини тартиботи ҷамъиятиро ба роҳ монда, аз натиҷаи омӯзиш, баррасӣ ва таҳқиқот нукта, хулоса ва пешниҳодҳои асоснокшудаи илмӣ ва амалиро манзур намудааст.

Хулосаҳои рисолаи диссертатсионӣ бар асоси таҳлили ҷамъониба ва пайвастаи қонунгузориҳои соҳавии Ҷумҳурии Тоҷикистон, қонунгузориҳои давлатҳои хориҷӣ, ташкили фаъолияти амалии мақомоти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва таҷрибаи пешрафтаи давлатҳои хориҷӣ оид ба ҳамкориҳои мақомоти қорҳои дохилӣ бо иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ дар самти таъмини тартиботи ҷамъиятӣ тартиб дода шудаанд.

Истифодаи маҷмуи назарраси таҳқиқоти муаллифони ватанӣ ва хориҷӣ ба муаллифи рисола имкон дод, ки равишҳои мавҷудаи доктриналиро аз нигоҳи интиқодӣ таҳлил намуда, мавқеъҳои асосноки худро оид ба масъалаҳои баҳсбарангези соҳавӣ таҳия кунад.

Хулосаҳои рисола бо гузариши мунтазам аз пешниҳодҳои назариявӣ ба тавсияҳои амалӣ тавсиф мешаванд. Яъне, муаллиф ба ғайр аз пешниҳодҳои аҳамияти назариявидошта, ҳамчунин, хулоса ва тавсияҳои асоснокшудаи илмиро манзур менамояд, ки дар ташкили фаъолияти амалии субъектони дахлдор оид ба таъмини тартиботи ҷамъиятӣ ва такмили қонунгузории соҳавии миллӣ истифода мегарданд.

4. Навоварии илмӣ ва эътимоднокии натиҷаҳои бадастомада.

Навоварии илмии рисолаи Нуриддинзода Суфӣ Нуриддин дар он аст, ки он аввалин таҳқиқоти диссертатсионӣ дар илми ҳуқуқшиносии ватанӣ вобаста ба масъалаи ҳамкории МКД ҚТ бо иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ дар таъмини тартиботи ҷамъиятӣ мебошад, ки раванди амалигардонии ислоҳоти милитсияро тибқи ду барномаи давлатӣ (2014-2020 ва 2021-2025) дар ҷомеаи муосири Тоҷикистон дар бар гирифтааст.

Дар доираи таҳқиқот, муаллиф як қатор натиҷаҳои нави илмиро, ки аҳамияти назарраси назариявӣ ва амалӣ доранд, ба даст овардааст. Аз ҷумла:

- мафҳуми ҳамкории мақомоти корҳои дохилӣ бо иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ таърифи муаллифӣ дода шуда, хусусиятҳои тавсифкунандаи ҳамкории мазкур баён гардиданд;

- омилҳои (мушкилоти) ҷойдоштаи костақунандаи ҳамкории байни мақомоти корҳои дохилӣ бо ҷомеаи шахрвандӣ ба объективӣ ва субъективӣ ҷудо гардида, тасниф карда шудаанд;

- мафҳуми шакли ҳамкории мақомоти корҳои дохилӣ бо иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ дар таъмини тартиботи ҷамъиятӣ таърифи муаллифӣ дода шуда, зарурат оид ба таснифи онҳо аз рӯи хусусияти ошкорогӣ ва махфият, барасмиятдарории шакли ташкилӣ-ҳуқуқӣ, самти фаъолият, ҳайат (аъзогӣ), таъйиноти функционалӣ, мазмуни вазифаҳо ва тартиби иҷрои онҳо ва ҷузъиёти ҳифзи ҳуқуқи иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ пешниҳод гардид;

- мафҳуми ҳисоботдиҳии мақомоти корҳои дохилӣ дар байни аҳолии таърифи муаллифӣ дода шуда, ҳисоботдиҳии нозирӣ минтақавии милитсия дар байни аҳолии минтақаи хизматӣ ҳамчун яке аз маҳаки асосии баҳодиҳӣ ба фаъолияти хизматии нозирӣ минтақавии милитсия арзёбӣ гардид;

- роҳандозӣ намудани ҳамкории милитсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон бо ҷомеа дар асоси моделҳои дахлдори баррасишудаи таҷрибаи давлатҳои хориҷӣ бо мақсади татбиқи воқеии санадҳои меъёрии ҳуқуқии соҳаи ислоҳоти милитсия/политсия ва устуворгардонии пояҳои ҷомеаи шахрвандӣ ва эъмори давлати демократию ҳуқуқбунёд, пешниҳод гардид.

Эътимоднокии натиҷаҳои бадастомада бо дарназардошти хусусияти ҳамҷонибаи таҳқиқот, аз қабилӣ истифода ва баррасии

доираи васеи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, қонунгузории давлатҳои хориҷӣ, асарҳои илмии муҳаққиқони ватанӣ ва хориҷӣ, инчунин, натиҷаҳои назарсанҷӣ оид ба ташкили кор ва фаъолияти соҳавӣ дар байни кормандони мақомоти корҳои дохилӣ ва шаҳрвандон тасдиқ карда мешавад. Ҳамаи хулосаҳо ва пешниҳодҳо ба манбаъҳои тасдиқшаванда асос ёфта, аз таҳлили қонунгузории ҷорӣ ва амалияи татбиқи ҳуқуқ бармеоянд.

Методологияи тадқиқоти интихобкардаи муаллиа, ки омӯзиши усулҳои умумии илмӣ ва махсуси тадқиқотро дар бар мегирад, объективияти таҳлил ва эътиборнокии хулосаҳоро таъмин мекунад. Умуман, навоари илмӣ ва эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқоти рисолаи диссертатсионии Нуриддинзода Суфӣ Нуриддин ба мо имкон медиҳад, ки саҳми ӯро дар рушди илми ватанӣ оид ба соҳаи фаъолияти судӣ, прокурорӣ, ҳимояи ҳуқуқ ва ҳифзи ҳуқуқ ҳамчун назаррас ва аз ҷиҳати илмӣ муҳим эътироф кунем.

5. Аҳаммияти илмӣ, амалӣ ва иҷтимоии натиҷаҳои рисола. Натиҷаҳои таҳқиқоти рисолаи Нуриддинзода Суфӣ Нуриддин аҳаммияти назарраси илмӣ, амалӣ ва иҷтимоӣ доранд.

Аҳаммияти илмии корро таърифҳои муаллифии мафҳумҳои соҳавӣ ва тавсифи хусусияти онҳо, рушди шаклу усул, тартиб ва механизми ба роҳ мондани ҳамкориҳои мақомоти корҳои дохилӣ бо иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ дар таъмини тартиботи ҷамъиятӣ, ташкил медиҳад. Пешниҳодҳои муаллиф фаҳмиши илмиро дар бораи ташкили фаъолият оид ба ҳамкориҳои мақомоти корҳои дохилӣ бо шаҳрвандон ва ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ ва аҳаммияти татбиқи самараноки он дар таъмини тартибот ва амнияти ҷамъиятӣ васеъ гардонида, норасогиҳои танзими ҳуқуқии муносибатҳои соҳавиро аз байн мебарад.

Аҳаммияти амалии рисола дар истифодаи эътимолҳои хулосаҳо ва тавсияҳои он аз ҷониби мақомоти корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ташкили ҳамкорӣ бо иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ оид ба таъмини тартиботи ҷамъиятӣ, инчунин, дар такмили қонунгузории соҳавӣ, аз қабилӣ қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ”, “Дар бораи милитсия”, “Дар бораи иштироки шаҳрвандон дар таъмини тартиботи ҷамъиятӣ” ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва зерқонунӣ, арзёбӣ мегардад.

Илова бар ин, маводи диссертатсияро метавон ҳамчун воситаи баланд бардоштани сатҳи донишҳои назариявӣ ва амалии кормандони МКД ва дар раванди таҷрибаомӯзӣ, такмили ихтисоси кормандони МКД ва таълими фанҳои «Ҳамкориҳои милитсия бо ҷомеа», «Ҳуқуқи конституционӣ», «Фаъолияти маъмурии МКД», «Низомии мақомоти ҳифзи ҳуқуқ» истифода бурд, ки ин тасдиқи аҳаммияти амалӣ ва иҷтимоии таҳқиқоти диссертатсиониро боз ҳам равшантар менамояд.

6. Дарачаи эътимоднокӣ ва эътиборнокии натиҷаҳои таҳқиқот. Натиҷаҳои рисолаи Нуриддинзода Суфӣ Нуриддин бо дарачаи баланди эътимоднокӣ ва эътиборнокии илмӣ пешниҳод шудаанд. Онҳо дар асоси таҳлили ҳамҷонибаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар самти

танзими муносибатҳо оид ба ҳамкории мақомоти корҳои дохилӣ бо шахрвандон ва ниҳодҳои ҷомеаи шахрвандӣ, иштироки шахрвандон дар таъмини тартиботи ҷамъиятӣ, хусусиятҳои амалии ташкили фаъолият дар соҳаи таҳқиқшаванда, таҷрибаи пешрафтаи давлатҳои хориҷӣ, инчунин, асарҳои илмӣ муҳаққиқони ватанӣ ва хориҷӣ ба даст оварда шудаанд.

Эътимоднокии ҳулосаҳо бо методологияи бодикқат интиҳобшудаи тадқиқотӣ, ки омӯзиши усулҳои умумии илмӣ ва махсуси тадқиқотиро дар бар мегирад, таъмин карда мешавад, ки имкон медиҳад омӯзиши объективӣ ва ҳамаҷонибаи ташкили фаъолияти ҳамкории мақомоти корҳои дохилӣ бо иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ дар таъмини тартиботи ҷамъиятӣ дар асоси шакл, усул, тартиб ва механизми пешрафта анҷом дода шавад. Ҳамаи муқаррароти барои ҳимоя пешниҳодшуда аз таҳлили маводи меъёрӣ ва амалияи татбиқи он мантиқӣ бар меоянд.

Дар маҷмӯъ, натиҷаҳои тадқиқот бо мувофиқати дохилӣ, эътиборнокии назариявӣ ва самти амалӣ тавсиф гардида, имкон медиҳанд, ки онҳоро боэътимод ва аз ҷиҳати илмӣ муҳим ҳисобидан мумкин аст.

7. Саҳми шахсии довталаб дар таҳқиқот. Саҳми шахсии муаллифи диссертатсия аз рӯи навгонии илмӣ таҳқиқоти диссертатсионӣ, нуқтаҳои илман асосноки ба ҳимоя пешниҳодшаванда, ҳулоса, тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқот, мақолаҳои илмӣ вобаста ба мавзӯи таҳқиқот нашрнамуда, баромад бо маъруза дар конференсияҳои илмӣ сатҳи байналмилалӣ ва ҷумҳуриявӣ ифода меёбад. Тарзу усули навишт, сабки ҳосаи масъалагузорӣ намудани мушкилоти дар дохили таҳқиқот ҷойдошта ва овардани мисолҳо аз таҷрибаи амалии фаъолияти мақомоти дахлдори давлатӣ ва хориҷии соҳавӣ саҳми шахсии муаллифро дар таълифи диссертатсия намоён менамояд. Ҳамчунин, дар мақолаҳои, ки муаллиф дар раванди таҳқиқоти диссертатсионӣ вобаста ба масъалаҳои баррасишавандаи он ба таъбир расонидааст, ҷиҳати такмил додани қонунгузори кишвар дар самти ташкили ҳамкории мақомоти корҳои дохилӣ бо иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ дар таъмини тартиботи ҷамъиятӣ як қатор пешниҳодҳои муфид манзур гардидааст. Ҳамин тавр, таҳқиқоти диссертатсионӣ аз ҷониби муаллиф мустақилона анҷом дода шудааст ва бо эътибори илмӣ ва пуррагии худ фарқ мекунад.

8. Нашри натиҷаҳои диссертатсия дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшаванда. Дар мавзӯи диссертатсия 8 мақолаи илмӣ нашр гардидааст, аз ҷумла 5 мақола дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 3 мақола дар дигар маҷаллаҳо. Нашрияҳо муқаррароти асосии тадқиқоти диссертатсиониро фаро мегиранд, ҷанбаҳои назариявӣ ва амалии ташкили ҳамкории мақомоти корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ дар таъмини тартиботи

чамъиятиро ошкор намуда, эътибори илмӣ ва аҳаммияти амалии натиҷаҳои бадастовардари тасдиқ мекунад.

Ғайр аз ин, дар доираи таҳқиқот як китоби дарсӣ ва як дастури таълимӣ-методӣ ба нашр расонида шудааст, ки Нуриддинзода С.Н., оид ба мавзӯҳои дахлдори онҳо ҳуқуқи муаллифӣ дорад. Муқаррароти асосӣ ва хулосаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ ҳамчунин, дар маърузаҳои муаллиф дар конференсияҳо ва семинар-машваратҳои сатҳи гуногун инъикос ёфтаанд.

Шумора ва хусусияти нашрияҳо нишон медиҳанд, ки хулосаҳои асосии рисола аз ҷониби ҷомеаи илмӣ ба қадри кофӣ тасдиқ ва қабул шудаанд.

9. Арзёбии мундариҷаи рисола ва дараҷаи пуррагии он. Сохтор ва ҳаҷми рисола. Муқаддимаи таҳқиқоти рисола аҳаммияти мавзӯи интихобшударо асоснок мекунад, дараҷаи рушди илмии онро муайян мекунад, объект, мавзӯ, предмет ва вазифаҳои таҳқиқотро таҳия мекунад. Муаллиф асосҳои назариявӣ ва методологии таҳқиқотро тавсиф намуда, навоари илмӣ, аҳаммияти назариявӣ ва амалии он ва нуқтаҳои пешниҳодшударо барои дифоъ манзур менамояд.

Бобҳои диссертатсия масоили таҳқиқшавандаи мавзӯи онро дар бар гирифта, зербобҳои интихобшуда ба моҳияти асосии бобҳои диссертатсия алоқаманд мебошанд.

Боби аввал, «Асосҳои назариявӣ-ҳуқуқии ташкили ҳамкориҳои мақомоти корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо иттиҳодияҳои чамъиятӣ дар таъмини тартиботи чамъиятӣ» (саҳ. 21-81), ба таҳлили асосҳои назариявии ташкили ҳамкориҳои мақомоти корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо иттиҳодияҳои чамъиятӣ бахшида шудааст. Муаллиф таҳлили ҳамҷонибаи мавқеаҳои доктриналии муҳаққиқони ватанӣ ва хориҷиро анҷом дода, хусусиятҳои ташаққулёбӣ, фаъолият ва нақши иттиҳодияҳои чамъиятиро дар иҷрои вазифаҳои давлатӣ аз нигоҳи илмӣ мавриди таҳлил қарор додааст ва бо дарназардошти он зарурати ҳамкориҳои мутақобила дар байни мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ таъкид гардидааст. Аз натиҷаи таҳқиқот таърифи муаллифии ҳамкориҳои мақомоти корҳои дохилӣ бо иттиҳодияҳои чамъиятӣ ва хусусиятҳои тавсифкунандаи он коркард ва пешниҳод шудааст.

Боби дуюми диссертатсия ба мавзӯи «Таҷрибаи амалии мақомоти корҳои дохилӣ оид ба ташкили ҳамкорӣ бо иттиҳодияҳои чамъиятӣ дар таъмини тартиботи чамъиятӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» (саҳ. 82-166), бахшида шудааст. Дар доираи ин боб масоил оид ба нақши мақомоти корҳои дохилӣ дар самти ташкили фаъолияти ҳамкорӣ бо иттиҳодияҳои чамъиятӣ дар таъмини тартиботи чамъиятӣ, шакл ва усулҳои ташкили ҳамкориҳои мақомоти корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо иттиҳодияҳои чамъиятӣ дар таъмини тартиботи чамъиятӣ ва таҷрибаи мақомоти корҳои дохилии мамлакатҳои хориҷӣ оид ба ташкили ҳамкорӣ бо иттиҳодияҳои чамъиятӣ дар таъмини тартиботи чамъиятӣ, баррасӣ гардидааст.

Боби сеюм, «Самтҳои мукамалсозии ташкили ҳамкориҳои мақомоти корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ дар таъмини тартиботи ҷамъиятӣ» (саҳ. 167-180), ба масоили асоснокшуда оид ба зарурати тағйири иловаҳо ба як қатор санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, аз қабилӣ қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи милитсия», «Дар бораи иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ» ва «Дар бораи иштироки шаҳрвандон дар таъмини тартиботи ҷамъиятӣ» бахшида шуда, дар он лоиҳаҳои муаллифии тағйири иловаҳо ба санадҳои меъёрии ҳуқуқии зикршуда коркард ва пешниҳод шудаанд.

Ҳамчунин, дар рисола замимаҳо оид ба назарсанҷии шаҳрвандон, кормандони мақомоти корҳои дохилӣ, хулосаҳои назарсанҷӣ, лоиҳаи Қонун «Дар бораи шуроҳои ҷамъиятӣ дар назди мақомоти давлатӣ», лоиҳаи Низомнома дар бораи тартиби суғуртаи шахсии хатмии аъзоёни дастҳои ихтиёрӣ ва ҷуброни зарари ба саломатӣ ва молу мулкӣ онҳо расонидашуда ва лоиҳаи тағйирот ва иловаҳо ба санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ пешбинӣ мегарданд.

10. Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. Барасмиятдарории рисолаи Нуриддинзода Суфӣ Нуриддин ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мувофиқат мекунад. Сохтори тадқиқот ва пешниҳоди мавод аз ҷиҳати мантиқӣ ва аз ҷиҳати илмӣ дуруст аст.

Рисола ба санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва манбаъҳои илмӣ дуруст истинод мекунад, рӯйхати пурраи сарчашмаҳо пешниҳод мекунад ва ба талабот оид ба ҳаҷм, сохтор ва услуб мувофиқат мекунад. Умуман, шакли кор ба стандартҳои муқарраршуда мувофиқат мекунад ва имкон медиҳад, ки рисола мувофиқи талаботи кунунии Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, омодашуда ҳисобида шавад.

11. Мутобиқати таҳассуси илмии довталаб барои гирифтани дараҷаи илмӣ. Таҳассуси илмии Нуриддинзода Суфӣ Нуриддин ба талабот барои довталабони дараҷаи номзади илмҳои ҳуқуқ аз рӯйи ихтисоси 5.5.11. Фаъолияти судӣ; фаъолияти прокурорӣ; фаъолияти химояи ҳуқуқ ва фаъолияти ҳифзи ҳуқуқ ҷавобгӯ аст. Рисолаи пешниҳодшуда рушди малакаҳои мустақили таҳлили илмӣ, қобилияти муайян ва ҳалли масъалаҳои ҷорӣ дар соҳаи ҳифзи ҳуқуқии кишвар ва қобилияти таҳияи хулосаҳои аз ҷиҳати илмӣ асоснок ва тавсияҳои амалии довталабро нишон медиҳад.

Довталаб сатҳи кофӣ омодагии назариявӣ, азҳудкунии методологияи тадқиқоти ҳуқуқӣ ва қобилияти татбиқи донишҳои илмиро дар таҳлили амалияи ҳифзи ҳуқуқ нишон медиҳад. Умуман, таҳассуси академии Нуриддинзода Суфӣ Нуриддин ба ӯ имкон медиҳад, ки барои гирифтани дараҷаи номзади илмҳои ҳуқуқ омода ҳисобида шавад.

12. Шарҳҳо ва масъалаҳои баҳсбарангез дар бораи таҳияи рисола. Зикр намудан бомаврид аст, ки дар баробари муваффақияти ба даст

омада дар рисолаи мазкур баъзе аз масъалаҳои норавшан ва баҳснок низ ҷой доранд, ки инҳо мебошанд:

1. Дар банди 1-и пешниҳодҳо ба ҳимоя, муаллиф мафҳуми «ҳамкории мақомоти корҳои дохилӣ бо иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ»-ро таъриф намуда, қайд менамояд, ки ҳамкории байни онҳо фаъолияти ташаббускорона, мутақобила ва ҳамоҳангшуда мебошад. Дар ҷойи дигар (саҳ. 39) муаллиф зикр намудааст, ки тибқи талабот ва моҳияти умумии Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи иштироки шаҳрвандон дар таъмини тартиботи ҷамъиятӣ», ҳамкории милитсия бо иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ дар иштироки ихтиёрии шаҳрвандон дар таъмини тартиботи ҷамъиятӣ зоҳир мешавад. Ҳамчунин, мавҷудияти принсипи «ихтиёрӣ» дар Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи иштироки шаҳрвандон дар таъмини тартиботи ҷамъиятӣ» ва принсипҳои «ихтиёрӣ», «баробарҳуқуқӣ» ва «худидорақунӣ» дар Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ» воқеияти алоқамандии байни милитсияи тоҷик бо иттиҳодияҳои ҷамъиятиро дар ҳамкории баробарӣ зоҳир менамояд (саҳ. 42). Аммо, Дар «Фарҳанги тафсирии забони тоҷикӣ» (ҷилди 2) истилоҳи «ҳамоҳангсозӣ» ба маънои мутобиқсозӣ ва мувофиқ кардан пешбинӣ гардидааст. Аз ин лиҳоз, то кадом андоза мавқеият доштани калимаи «ҳамоҳангшуда» дар мафҳуми муаллифии зикршуда зери шубҳа менамояд. Зеро ҳамоҳанг сохтани фаъолияти иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ аз ҷониби мақомоти корҳои дохилӣ ба принсипҳои таъсис ва фаъолияти онҳо, ки дар боло зикр гардиданд, муҳолифат менамояд.

2. Дар зербоби якуми боби дууми диссертатсия (саҳ. 99-100) ваколати низоми дастҳои ихтиёриро, ки дар Низомномаи дастҳои ихтиёрӣ нишон дода шудаанд, муаллиф тасниф менамояд. Аммо, ваколати ниҳоди ҷамъиятии мазкур дар Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи иштироки шаҳрвандон дар таъмини тартиботи ҷамъиятӣ» низ муайян гардидаанд, ки дар таснифоти мазкур муқаррароти ин санади меъёрии ҳуқуқӣ ба инобат гирифта нашудааст.

3. Диссертант қайд менамояд, ки: «... имрӯз дар байни аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон густариши идеологияи ифротӣ ва таассубу хурофотпарастӣ доимо майл ба сатҳи болоравӣ дорад. Маҳз чунин зухурот ба арзишҳои асили фарҳанги миллӣ, динӣ, эътиқодмандии аҳоли таъсири манфӣ расонида, ҳамчунин, омили амиқи гаравидани шаҳрвандон ба сафи ташкилотҳои экстремистию террористӣ гардида, дар як вақт ба воқеан амалӣ гардидани талаботи Қонуни ҚТ «Дар бораи танзими ҷашну маросим дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» монеагӣ эҷод менамояд. Албатта, яке аз омилҳои асосии сол аз сол зиёд гардидани ҳолатҳои даст задани шаҳрвандон ба амалҳои сеҳру чоду ва фолбинӣ ин муроҷиатҳои шаҳрвандон ба шахсон ба ин амал машғул ба ҳисоб меравад, аммо, набояд фаромуш сохт, ки даст ба сеҳру чоду ва фолбинӣ задан худ амали зиддиҳуқуқӣ буда, оид ба ошкор намудани чунин ҳолатҳо шаҳрвандон ба милитсия бояд ёрӣ расонанд. Мутаассифона, чи тавре ки ба ҷашм мерасад, шаҳрвандон худ барои содиршавӣ ва афзоиш

ёфтани чунин амалҳои зиддиҳуқуқӣ мусоидат мекунад ва зиёда аз ин, барои муроҷиат ба шахси ҷодугар ва фолбин ва истифода намудан аз хизматрасонии он дар қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгарии ҳуқуқӣ пешбинӣ нагардидааст».

Бо дарназардошти баррасии масъала, пешниҳод гардидааст, ки дар доираи талаботи қонунгузорию барои муроҷиат ба шахси сеҳрдон, ҷодугар ва фолбин ва истифода намудан аз хизматрасонии онҳо ҷавобгарии ҳуқуқӣ муқаррар карда шавад. Ҳамчунин, масъалаи мазкур ҳамчун масъалаи ҳалталаб дар тавсияҳо пешбинӣ гардида, лоиҳаи модда дар таҳрири: «Моддаи 482 (1). Муроҷиат ва (ё) истифодабарӣ аз хизматрасонии сеҳрдон, ҷодугар ва фолбин» ба Кодекси ҳуқуқвайронкунии маъмурии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар боби сеюми диссертатсия омода ва манзур гардидааст. Аммо, чи тавре ки ба мо маълум аст, аллакай тибқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 июли соли 2025, №423 ба Кодекси ҳуқуқвайронкунии маъмурии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Моддаи 482 (1). Истифодабарӣ аз хизматрасонии сеҳрдон, ҷодугар ва фолбин», илова карда шудааст ва он дар замони татбиқкунӣ қарор дорад.

Аз муаллиф хоҳиш карда мешавад, ки вобаста ба ин масъалаҳо мавқеи худро ба самъи аъзоёни Шурои диссертатсионӣ расонад.

Бояд зикр намуд, ки эрод ва норасоии ишорашуда баҳснок буда, ба мазмуни диссертатсия таъсири ҷиддӣ намерасонанд ва арзиши илмӣ онро коста намегардонанд.

Автореферати рисола мувофиқи тартиби муқарраршуда барои гирифтани дараҷаи номзади илмӣ ҳуқуқшиносӣ таҳия шудааст. Он мундариҷаи асосии тадқиқотро пурра инъикос мекунад ва натиҷаҳои назарраси илмиро асоснок ва пурра шарҳ медиҳад.

13. Хулоса дар бораи рисола. Умуман, рисолаи диссертатсионии Нуриддинзода Суфӣ Нуриддин дар мавзӯи «Асосҳои назариявӣ, ҳуқуқӣ ва ташкилии ҳамкорию мақомоти қорҳои дохилию Ҷумҳурии Тоҷикистон бо иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ дар таъмини тартиботи ҷамъиятӣ», ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмӣ ҳуқуқшиносӣ аз рӯи ихтисоси 5.5.11. Фаъолияти судӣ; фаъолияти прокурорӣ; фаъолияти химояи ҳуқуқ ва фаъолияти ҳифзи ҳуқуқ пешниҳод шудааст, дорои сатҳи баланди илмӣ буда, ба талаботи муқарраркардаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯӣ мебошад.

Шарҳ мувофиқи бандҳои 76-79 ва 81-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Фармони №267-и Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021 тасдиқ шудааст, таҳия гардидааст.

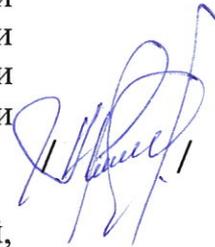
Диссертатсия ва автореферат дар семинари васеи илмӣ-назариявӣ кафедраи фанҳои давлатӣ-ҳуқуқии Муассисаи байнидавлатии таҳсилоти олии Донишгоҳи Славянии Россия ва Тоҷикистон баррасӣ гардидааст. Дар ҷаласаи кафедра аз 11 нафар иштирок доштанд: 11 нафар. Натиҷаи овоздиҳӣ: «тарафдор» – 11, «зид» – нест, «бетараф» – нест. Сураҷаласаи семинарии васеи илмӣ-назариявӣ №1 аз 28 январӣ соли 2026.

Элназаров Давлатшо Хоҷаевич, мудири кафедраи фанҳои давлатӣ-ҳуқуқии Донишгоҳи Славянии Россия ва Тоҷикистон, доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент.

Такризи муассисаи пешбар аз ҷониби Элназаров Давлатшо Хоҷаевич – доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ (аз рӯи ихтисоси 12.00.02), мудири кафедраи фанҳои давлатӣ-ҳуқуқии Муассисаи байнидавлатии таҳсилоти олии Донишгоҳи Славянии Россия ва Тоҷикистон, дар ҷаласаи кафедра баррасӣ, муҳокима ва ҷонибдорӣ шудааст. Дар ҷаласаи кафедра аз 11 нафар иштирок доштанд: 11 нафар. Натиҷаи овоздиҳӣ: «тарафдор» – 11, «зид» – нест, «бетараф» – нест. Суратҷаласаи кафедра №8 аз 2 уми феввали соли 2026.

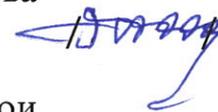
Раиси семинари васеи илмӣ-назариявӣ:

номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, муаллими калони кафедраи фанҳои давлатӣ-ҳуқуқии факултети ҳуқуқшиносии Муассисаи байнидавлатии таҳсилоти олии Донишгоҳи (Славянии) Россия ва Тоҷикистон

Умедов К.М.

Ташхисгар: доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор - мудири кафедраи фанҳои давлатӣ-ҳуқуқии факултети ҳуқуқшиносии Муассисаи байнидавлатии таҳсилоти олии Донишгоҳи (Славянии) Россия ва Тоҷикистон

Элназаров Д.Х.

Котиб: муаллимаи калони кафедраи фанҳои давлатӣ-ҳуқуқии факултети ҳуқуқшиносии Муассисаи байнидавлатии таҳсилоти олии Донишгоҳи (Славянии) Россия ва Тоҷикистон

Алифбеков А.Н.

Имзои Элназаров Д.Х ва Умедов К.М. ва Алифбеков А.Н. - ро тасдиқ менамоем:

Сардори Раёсати кадрҳои Муассисаи байнидавлатии таҳсилоти олии Донишгоҳи (Славянии) Россия ва Тоҷикистон

Исмаилова М.Н.

Суроға: Ҷумҳурии Тоҷикистон, Донишгоҳи (Славянии) Россия ва Тоҷикистон, 734000, ш. Душанбе, М.Турсунзода, 30;

Тел.: +(992) 37 221-35-50;

Факс. +(992) 37 221-35-50;

Почтаи электронӣ: p.rektora@mail.ru; www.rtsu.tj.ru